

SADRŽAJ

Priča o Tomasu Minceru	5
Cvikau	9
Bog i narod govore istim jezikom	12
U Češkoj	26
Čitav svet	30
Reč	33
Beseda kneževima	35
Leto nam kuca na vrata	39
Ustanak običnog čoveka	42
Poslednja pisma	50
Reči	54
Bitka kod Frankenhauzena	57
Obezglavljeni Mincer	62
Biografija autora	67

PRIČA O TOMASU MINCERU

OCA su mu obesili. Pao je u prazninu kao džak žita. U noći su ga morali odneti na ramenima, potom je ostao da ćuti, usta punih zemlje. Onda je sve planulo. Hrastovi, polja, reke, broćika na kosinama, jalova zemlja, crkva, sve. Njemu je bilo jedanaest godina.

Kad je napunio petnaest, osnovao je tajno društvo protivnika magdeburškog nadbiskupa i Rimokatoličke crkve. Čitao je Klimentove *Poslanice*, *Stradanje Polikarpovo*, Papijine *Fragmente*. S nekoliko drugova slavio je Božja čudesa, prelazio Jordan u kućnom ogrtaču i crtao kredo na podu kosmički točak, znak za okupljanje, pa su svi redom legali unutra i ukrštali ruke, ne bi li Nebo sišlo na zemlju. A on se sećao očevog leša,

njegovog ogromnog jezika nalik jednoj jedinoj reči što je zamrla. „Ispunjavala me je radost, ali s Bogom se čovek sjedinjuje samo kroz strahovit bol i očaj.“ U to je verovao.

Priča se da je izvesni Bartol Muncer bio vinogradar u Štolbergu; pominju se takođe neki Moncer Berld i Moncers Mert, ali o njima se ništa ne zna. Postoji i Tomas Mincer koji je nastradao u kockarskoj tuči. Ne zna se je li dobio šljagu ili čošak cepanice u njušku, ne zna se ni da li je ili nije bio u srodstvu s drugim Tomasom Mincerom, onim čiji je otac negde 1500. godine, iz nepoznatih razloga, pogubljen po nalogu grofa Štolberga, jedni kažu obešen, drugi kažu spaljen.

*

Pedeset godina ranije, potekla je jedna vreća masa, potekla je iz Majnca ka ostatku Evrope, potekla je između brežuljaka svakog grada, između slova svakog imena, po okapnicama, po okukama svake misli; i svako slovo, svaka pojedina ideja,

svi pravopisni znaci našli su se uhvaćeni u komadima metala. Rasporedili su ih po drvenoj fioci. Ruke su izabrale jedan, pa još jedan, i sastavile reči, redove, stranice. Nakvasili su ih mastilom, a golema sila polako je pritisla slova na papir. Ponovili su to desetine i desetine puta, potom su presavili listove načetvoro, na osminu, na šesnaestinu. Složili su ih jedne za drugima, zalepili, prišili, uvili u kožu. Nastala je knjiga. Biblija.

Tako je za tri godine napravljeno njih sto osamdeset, dok bi za isto vreme neki monah sam prepisao tek jednu. I knjige su se razmnožile kao crvi u lešu.

A mali Tomas Mincer čitao je Bibliju, rastao je uz Jezekilja, Osiju, Danila, ali Gutenbergovog Jezekilja, Gutenbergovog Osiju i Danila; gurnuvši trula klimatala što su zevala i strugala po zemlji, ušao bi u staru kuhinju, dole, i tamo proveo duže vreme, sve trljajući oči. Nije znao šta vidi, ni šta bi trebalo da vidi. Bio je sam kao lopov, a nedužan.

Vreme je prolazilo; živeo je s majkom, bez sumnje oskudno. Patio je od

srca. Pod hrastovima, jelama, na jalovom tlu Harca, dok je s drugom decom jurio svinje, sigurno se sam od sebe zaustavljao, najednom smušen, uplakan. Da, zamišljam ga na crnoj šljunkovitoj obali neke rečice, Vipera ili Krebsbaha, svejedno, ili pak na padinama tužnih malih uzvisina kamenog mora, razjedenih brežuljaka, buđavih tresetišta, u dolini Bode ili Okera, kako se guši u mešavini gorčine i ljubavi.

Naposletku je završio studije u Lajpcigu, pa postao popić u Halberštatu, Braunšvajgu, pa starešina ovde ili onde, pa je, nakon brojnih neprijatnosti doživljenih u rulji Luterovih pristalica, izašao u svet 1520, kad je postavljen za propovednika u Cvikauu.